

Etenduse jalg ei tõusn

Porteri muusikal «Co

Lavastaja Ago-Endrik Kerge.

Dirigent Tarmo Leinattamm.

Osades: Helgi Sallo, Katrin Karisma, Tõnu Kilgas, Peeter Oja jt.

Kuuldes, et «Estonias» loovutas «Viiuldaja katusel» koha «Can-canile», muutusin esialgu nukraks, sest «Viiuldaja» meeldis mulle väga. Aga noh, siis lohtutasin ennast — kõigil ja kõigil on aeg tulla ja minna.

Kui kuulsin, et ka lõpuetendusel oli saal viimseni välja müüdud, kerkis mu hinge isegi pisuke uhkus — et näe, polegi meie publikul nii halb maitse kui kirutakse. Samas aga ma ei mõistnud, miks pidi selle tüki siiski välja vahetama, kui publikut piisas. Viis aastat pole veel mingi aeg — võrreldes näiteks «Pipi Pikksukaga».

Aga olgu, mõtlesin — see on teatri saladus, jäägu asi perekonaringi. Paljugi, mis võib juhtuda. Näiteks lahkub primadonna jävalt Parema Teatri lavale.

Peaasi, et tuleks hea ja vääriline vahetus. On see siis suur õnnetus, kui «Kirsiaia» vahetab välja «Kolm öde»? Ja väärilist vahetust oli igati põhjust loota — seda enam, et uudist mantlipärijaft afišeeriti peaaegu ametlikult — isegi «Sirbi» esikaanel.

Läksingi teatrisse ootusärevusega, sest olin lehest lugenud ja tuttavatelt kuulnud tüki kohta komplimente. Ent kui olin kõik kolm vaatust ära vaadanud, ei saanud ma enam millestki aru. Miks polnud keegi öelnud, et kuningas on alasti? Et mantlipärijal ei ole mantlit?

Kõigepealt tükist endast. Ikka rpean ma «Viiuldajaga» võrdlema. Mind võlus viimase teemakäsituse humanism ning kogu esituse tragikoomikast hoovav inimlik sügavus. See oli soe etendus. «Viiuldaja» tõestas,

et pole kehva žanri, on tegijad, kel mustad päevad. Et igas — ka kerges — laadis saab teha hinge minevat kunsti. Säärane humanistlik dimensioon «Can-canis» lihtsalt puudub. Kuidas saaks ühegi selle liesooni võrrelda näiteks pingil istuva piimamees Tevjega, kui too algul üht tüdruku jaama saadab ja siis teisega kujukluses vestleb?

Teatav butafoorsus kuulub lahutamatu teatri juurde — kunstlilled, klaasist briljandid ning mürk, mida neelab Hamlet. Ent «Can-can» vaadates tundus mulle, et kiliseb-kõliseb ning hiilgab jahedalt etenduse inimvaimu elu (vanad terminid on kõikse paremad!).

Ma ei hakka rõhutama oma vanu väiteid (1989. aasta «Eesti Ekspressist») «Viiuldaja» sotsiaalsest tähendusest — antisemitismi ennetavast toimest. Jätame siis seekord need hingelised-sisulised väärtused.

Aga etenduses ei olnud ka säravat meelelahutust. See oli tükkati lõdvapoolne, oleks pidanud lühendama. Torkas silma paljude tegelaste võimetus tabada elegantselt stiili. Puudus särts. Etenduse jalg ei visanud hoogsalt kankaani, vaid kargas rohkem tuljakut.

See on mulle seda arusaamatum, et just vastupidiste omaduste edendajana olen lavastaja Ago-Endrik Kergest alati lugu pidanud. Igasugused vodevillilaadsed komöödiad, burleskid, buffonaadid ja paroodiad on olnud tema tugevaim ala. Need jõovastavad vaimukused, need võrratud olukordade uperpallid ja — mis ehk peaasi — eeskujulik temporütmide tunnetamine, mida praegu näen eesti laval suutvat korrata ainult Elmo Nügest! Aga ilmselt väsis ajuti igaüks.

Siiski on selles lavastuses ka Shiilgehetki. «Can-can» tasub minna vaatama mõne osatäitja väga toreda mängu pärast. Daa-

mid vabandagu (Sallo oli meisterlik nagu peaaegu alati, Karismad ei ole näinud), ent Tõnu Kilgas ja Peeter Oja olid siiski etenduse staarid. Just need, keda operett vajab, sest neil on lavasarmi, nad on mõlemad tugevad näitlejad, neil on tüpaaž, millest saab vormida nii kurba kui koomilist.

Ainult üks nuance. Miks teeb Kilgas järele üht tuntut eesti isiksuse kõnetämbrit? Kas tegijad ikka teavad, et säärane mahe natuke õline bariton, tõusva intonatsiooniga lauselõppudes ja peen nasaalne venitatud kõnemaneeer, kui veel kombineeritud erilise liikumisplastikaga, võib laval mõjuda küll totterkoomiliselt, et mõnes subkultuuris, näiteks gay'de puhul, kultiveeritakse seda teadlikult? Eneseirooniliseltki? Sest kas siis Kilgase kunstkriitik on gay? Jah, lõpuks sain aru, et tema modell on meessoost. Aga ta jahib veel agaramalt teise mehe naist? Ja see liin on kandvam? Eluliselt on kõik kombinatsioonid võimalikud, ainult mitte vist muusikali tarvis.

Suur ja rikas «Estonia» võib Sendale lubada tohutuid dekoratsioonide ja primadonnade kaldeid tualette. Jääb üle vaid kaadestada kunstniku võimalusi. Georg Sanderi töö tervikuna on kolossaalne ja väärib täit tunnustust, isearanis välisvaated (tänavad jm.).

Nii palju inimesi pole ma ammu laval näinud kui siin massistseenides. Ka see väärib vaatamist.

Ja lõppeks ei puudu etendusest isegi «sotsiaalsus» — hea kriitik saab lüüa, aga lurjusest kunstnik pärib pärja. (Võrratu stseen Oja ning Kilgasega.)

Tantsu on vähe, selles ma nõustun teiste arvustajatega. Meenus episood 70. aastate alguse «Vanemuises» mängitud Miljutini operetist «Trembita». Üks tegelastest tuleb lavale ja

lg ei tõusnud, vaid tuias tuljakut

Porteri muusikal «Can-can» «Estonias» *Postimees*, 11. II '94

mid vabandagu (Sallo oli meisterlik nagu peaaegu alati, Karismad ei ole näinud), ent **Tõnu Kilgas** ja **Peeter Oja** olid siiski etenduse staarid. Just need, keda operett vajab, sest neil on lavasarmi, nad on mõlemad tugevad näitlejad, neil on tüpaaž, millest saab vormida nii kurba kui koomilist.

Ainult üks *nuance*. Miks teeb Kilgas järele üht tuntut eesti isiksuse kõnetämbrist? Kas tegijad ikka teavad, et säärane mahe natuke õline bariton, tõusva intonatsiooniga lauselõppudes ja peen nasaalne venitatud kõnemaneeer, kui veel kombineeritud erilise liikumisplastikaga, võib laval mõjuda küll totterkoomiliselt, et mõnes subkultuuris, näiteks *gay*'de puhul, kultiveeritakse seda teadlikult? Eneseirooniliseltki? Sest kas siis Kilgase kunstikriitik on *gay*? Jah, lõpuks sain aru, et tema modell on meessoost. Aga ta jahib veel agaramalt teise mehe naist? Ja see liin on kandvam? Eluliselt on kõik kombinatsioonid võimalikud, ainult mitte vist muusikali tarvis.

Suur ja rikas «Estonia» võib Sendale lubada tohutuid dekoratsioone ja primadonnade kaldeid tualette. Jääb üle vaid ka destada kunstniku võimalusi. **Georg Sanderi** töö tervikuna on kolossaalne ja väärib täit tunnustust, iseäranis välisvaated (tänavad jm.).

Nii palju inimesi pole ma ammu laval näinud kui siin masistseenides. Ka see väärib vaatamist.

Ja lõppeks ei puudu etendusest isegi «sotsiaalsus» — hea kriitik saab lüüa, aga lurjusest kunstnik pärib pärja. (Võrratu stseen **Oja** ning Kilgasega.)

Tantsu on vähe, selles ma nõustun teiste arvustajatega. Meenus episood 70. aastate alguse «Vanemuises» mängitud Miljutini operetist «Trembita». Üks tegelastest tuleb lavale ja

┌ **Katrin Karisma** ja **Voldemar Kuslap** «Estonia» kilisevas-kõlisevas uues menulavastuses.

küsib külaelanikelt: «Kas teie seas tantsumehi ka leidub?» See andis teatri kordeballettile ettekäände üles astuda ning hutsuuli rahvatantsu vihtuda.

Kui Eestis elaksid tuhkatrinud,

läheksid nad ballile «Estoniasse» opereti esitendusele. Kordan, ei maksa teatri minna liiga suurte lootustega, siis ei pettu kunagi. Aga eks viie aasta pärast näe uuesti. Siis ajab «operetihii-

gus» taas kesta ning pärib uue mantli. Seniks — «Astoria» restoranis töötab «Can-can» klubi.

MIHKEL MUTT